

La ignorància ens fa febles

Víctor Alexandre

És un plaer llegir llibres com *Emmordassats i complaguts. La Guerra de Successió que no ens contem*, de Jordi Mata. És un plaer perquè compensen el dèficit de coneixement que tenim de la història de Catalunya i augmenten la nostra autoestima com a poble. Guanyador del Premi d'Assaig Francesc Ferrer i Gironès amb aquest llibre, Mata dinamita l'autoflagel·lació i el victimisme que ens caracteritzen i posa el focus en victòries o episodis rellevants que interessos diversos han mantingut enfosquits al llarg dels anys. Som un poble que desconeix allò que ha estat, i qui desconeix allò que ha estat és algú que no sap qui és. I, malauradament, és molt difícil que algú que no sap qui és tingui esma de reivindicar els seus drets, i encara menys d'exercir-los. Només cal mirar el nostre voltant per veure el panorama desolador que presenten en aquesta matèria la novel·lística, el teatre o el cinema catalans. Una bona part dels nostres creadors, ja siguin escriptors, dramaturgs o cineastes, defugen el compromís amb Catalunya, i, potser perquè pensen que fa més universal o perquè tenen por a significar-se, s'estimen més abordar temes menys *conflictius* o situar les seves històries en altres països o contextos. Sembla que tenim tan assumida la subordinació als desig-nis d'un altre país que no considerem que la reivindicació de la nostra llibertat sigui un bon tema que es pugui desenvolupar en la literatura, dalt d'un escenari o en una pantalla. La llibertat dels altres sí, però la nostra: no.

Per això és tan important el llibre de Jordi Mata, perquè desperta consciències adormides, sacseja conformismes, desmunta tòpics i, amb deliciosa ironia, obliga el lector a espolsar-se el sentiment de derrota que li han inocu-

Emmordassats i complaguts

La Guerra de Successió que no ens contem

JORDI MATA

La Busca Edicions - 136 pàgs.

12.00 € - Ref. 109077.1

Jordi Mata

lat. «L'11 de setembre de 1714 va ser una tragèdia, d'acord, no ho discutirem», diu Mata, «però el 26 de gener de 1641 va ser una fita a favor nostre que mereixeria almenys una pel·lícula i més aviat sembla una nosa que interessa que ni tan sols se sàpiga que va existir». I, més endavant, hi afegeix: «...ens tocaria replantejar-nos si de debò som uns sapastres o uns engan-yats, i en cas de ser això últim per què no sembla molestar-nos arrossegar el pes de culpes falses o per què ens costa tant modificar la visió pessimista de la nostra història, com si la depressió fos tan dins de la nostra sang que el sol pensament de la feinada que això representaria i que potser no serviria per a res ens tirés cap enrere enmig de sacsejades de cap».

Doncs sí, Mata té raó. Ens costa tant corregir la visió pessimista del nostre passat que hem optat per la ignorància, i hem difós aquesta ignorància de generació en generació fins al segle XXI. Jo mateix, l'any 2009, vaig viure una colpidora anècdota al final d'una de les representacions de la meua obra teatral *Trifulkes de la Katalana Tribu* al Museu d'Història de Catalunya. En acabar la funció, el director Pere Planella i jo vam descobrir entre el públic una senyora d'edat molt avançada que plorava, aparentment sense que hi hagués cap motiu, ja que l'obra, pensada per a infants de 8 anys en amunt i per a adults, explica la història de Catalunya amb altes dosis d'humor. La senyora, tanmateix, plorava. Intrigats pel fet, Planella i jo ens hi vam atansar per treure'n l'entrellat i ella ens va respondre amb aquestes paraules: «Ploro perquè no en sabia res, de tot això. Ja gairebé me'n vaig d'aquest món i ningú, fins ara, no m'havia explicat la història del meu país». No cal dir que nosaltres també

ens vam emocionar. No oblidarem mai aquell episodi, perquè va ser un testimoni impressionant dels devastadors efectes que ha tingut en nosaltres l'ocultació de la nostra història. I el més vergonyós és que l'ocultació es manté. De mostres que ho il·lustren, n'hi ha moltes.

Fa un cert temps, l'Assemblea de Professors de Geografia i Història de Secundària va dur a terme un treball per esbrinar quina era la situació als centres d'ensenyament pel que fa a l'estudi de la nostra història, i el resultat va ser el següent: de 144 centres investigats, només 31 —16 de públics i 15 de privats— impartien història de Catalunya. O, dit d'una altra manera, en 113 dels 144 centres esmentats, la història de Catalunya era una matèria inexistente o tan exòtica com el Far West. De fet, és gairebé segur que la immensa majoria d'alumnes de Secundària saben molt bé qui va ser

Pocahontas i, en canvi, tenen seriosos problemes per dir qui va ser Jaume I.

En el seu llibre, Jordi Mata cita una llista de noms que, tot i haver estat presidents de la Generalitat entre 1698 i 1714, són avui totalment desconeguts: «En un període que ens ha arribat foradat, coix per l'absència de dades, l'existència d'aquests noms demostra que hi havia qui vigilava que no es malmetés la legalitat emanada de les Corts Catalanes malgrat l'excepcionalitat inherent a un estat de guerra. [...] Hi ha qui sap de la presència aleshores de la Generalitat i del Consell de Cent perquè van ser suprimits el 1714, no perquè tingui consciència d'una feina feta, i en això és en el que cal invertir esforços a l'hora d'investigar i, sobretot, de difondre, per damunt de repetir uns plans que van més enllà de l'avorriment. La derrota no nega, no pot negar, que érem un Estat, per molt que els avatars d'una guerra internacional alte-

ressin i suplantessin els seus quefers».

Això no obstant, hi ha molts catalans que creuen que Catalunya mai no va ser un Estat —com eren els estats en altres èpoques— i que les nostres institucions, avui emmanillades i emmordassades per un Estatut d'Autonomia, són elements folklòrics que hem recuperat del passat. Elements interessants, sí, però folklòrics. I això és així perquè hi ha poders fàctics dintre mateix de Catalunya que vetllen pel manteniment d'aquestes idees. Saben que l'ocultació de la història ens fa ignorants, i la ignorància és l'antídot més eficaç contra l'independentisme. La ignorància, ja sigui imposada o voluntària, fa vulnerables i submisos els pobles, perquè el desconeixement d'allò que han estat els impedeix saber allò que són. Tot un encert, per tant, aquest excel·lent i pedagògic llibre de Jordi Mata ■